

SAĞLIK HİZMETİNDE REKLAM VE TANITIM YASAĞI

Reklam Kurulu Kararları Ekseninde Riskli Uygulamalar & Yapılabilecekler & Yapılamayacaklar

GENEL BAKIŞ & MEVZUAT

TTB- Hekimlik Meslek Etiği Kuralları”

Madde 11: Ticari Amaç ve Reklam Yasağı

Hekim, mesleğini uygularken reklam yapamaz, ticari reklamlara araç olamaz, çalışmalarına ticari bir görünüm veremez; insanları yanıltıcı, paniğe düşürücü, yanlış yönlendirici, meslektaşlar arasında haksız rekabete yol açıcı davranışlarda bulunamaz. Hekim, yayın araçlarıyla yapacağı duyurularda varsa, Tababet Uzmanlık Tüzüğü'ne göre kabul edilmiş olan uzmanlık alanını, çalışma gün ve saatlerini bildirebilir. Tabela ve benzeri tanıtım araçlarının biçim ve boyutları yerel tabip odası tarafından saptanır.

SAĞLIK HİZMETLERİNDE TANITIM VE BİLGİLENDİRME FAALİYETLERİ HAKKINDA YÖNETMELİK

Yönetmelik'e göre “**Sağlık meslek mensubu**” kimdir?

Hekim, diş hekimi, eczacı, hemşire, ebe ve optisyen, klinik psikolog, fizyoterapist, odyolog, diyetisyen, dil ve konuşma terapisti, podolog, sağlık fizikçisi...

Yönetmelik'e göre “**Tanıtım ve bilgilendirme faaliyetleri**” nedir?

Özel sağlık tesisleri için hasta kabul ve tedavi edilen **uzmanlık dalları, adres ve iletişim bilgileri**, hizmet verilen sağlık alanıyla ilgili **sağlığı koruyucu ve geliştirici nitelikteki bilgiler**

Hekimler için mesleki ve akademik unvan, ana dal ve yan dal uzmanlıklar, muayene gün ve saatleri, hasta kabul zamanı ve yeri, sağlık hizmetiyle ilgili sağlığı koruyucu ve geliştirici nitelikteki bilgileri içeren; yanıltıcı ve aldatıcı olmayan, insan sağlığını tehlikeye düşürmeyen, talep ve haksız rekabet ortamı yaratmayan ve reklam tanımını kapsamına girmeyen faaliyetler

Yönetmelik'e göre neler yapılabilir?

Aşağıdaki ilke ve esaslara uyulması kaydıyla **tanıtım** ve **bilgilendirme** yapılabilir:

- ✓ Tanıtım ve bilgilendirmelerde, **genel ahlaka tıbbi deontoloji ve meslek etiği kurallarını uyulması** zorunludur.
- ✓ Sağlık hizmet sunumu ile ilgili bilgilendirmelerin, sadece konusundaki **hukuken yetkili sağlık meslek mensupları tarafından** yapılması zorunludur.
- ✓ İnternet sitelerindeki **bilgilendirmenin son güncelleme tarihi** ile **internet sitesinin editörüne ulaşılabilir iletişim bilgileri** açıkça belirtilir.
- ✓ İnternet arama motorlarına sağlık tesisleri ve hekimler tarafından kayıt yaptırılabilir.
- ✓ Sağlık hizmetlerine yönelik olarak yürütülecek **sosyal sorumluluk projeleri ve kampanyalar** kapsamında yapılacak tanıtım ve bilgilendirme faaliyetleri öncesinde **Bakanlıktan izin alınması** zorunludur.
- ✓ Tanıtım ve bilgilendirmeler; **sosyal sorumluluk projesinin kapsamı, süresi ve sadece projeden faydalanan kişi veya kuruluşlar** ile sınırlı tutulmalıdır.

Yönetmelik'e göre neler yapılamaz?

- ✗ Sağlık tesislerinin hasta tedavi ettiği uzmanlık dallarından **başka hastaları kabul ve tedavi ettiği intibainı uyandıracak şekilde halkı yanıltan, yanlış yönlendiren, kişi ve toplum sağlığını tehlikeye düşüren, talep ve haksız rekabet ortamı yaratan** tanıtım ve bilgilendirme yapılamaz.
- ✗ **Doğruluğu bilimsel ve klinik olarak kanıtlanmamış, yerleşik tıbbi metot haline gelmemiş, Bakanlıkça tıbbi işlem olarak tanımlanıp düzenlenmemiş tıbbi ve tedavi yöntemleri hakkında açıklamalara yer verilemez, bu yöntemlerle hastalıkların tedavi edildiği veya tedaviye yardımcı olduğuna dair ifadeler kullanılamaz.**
- ✗ 1219 sayılı Kanunda yer alan ana dal ve yan dal uzmanlığı dışında **uzmanlık unvanı** yazılamaz ve kullanılamaz.
- ✗ Hastaların **sağlık hizmetine yönelik teşekkür ilanında bulunduğu dair izlenim oluşturacak faaliyetlerde** bulunulamaz.
- ✗ Hastayı sağlık meslek mensubuna veya sağlık kuruluşuna **doğrudan veya dolaylı biçimde yönlendirecek içerikte** olamaz.
- ✗ **Tıbbi yardım hizmetleri, genel sağlık kontrolü (check-up), sağlık taraması, danışmanlık, bilgilendirme** gibi sebeplerle aracı kuruluş, yayın ve iletişim kanalları vasıtasıyla belirli bir sağlık meslek mensubuna ve sağlık kuruluşuna **yönlendirme** yapılamaz.
- ✗ Bilimsel terimler, araştırma sonuçları veya bilimsel yayınlardan yapılan alıntı ve istatistikî veriler **gerçekte olduklarından farklı sonuçlar doğuracak biçimde** sunulamaz.
- ✗ İnternette kullanılacak **anahtar kelimeler ve arama motorlarında çıkan sonuç sayfasında yer alan tüm bilgiler** Yönetmelikteki ilkelere aykırı olamaz.
- ✗ Kişilerin **bilgi ve rızaları olmaksızın kişisel telefonları aranamaz, mektup, kısa ileti, elektronik posta ve sosyal paylaşım araçları vasıtasıyla ileti gönderilerek reklam ve tanıtım** yapılamaz.
- ✗ **Özendirme, çekiliş ve hediye gibi pazarlama amaçlı** sunulamaz.
- ✗ Sağlık hizmetine konu olan mal veya hizmetin **diğerlerinden farklı ya da daha üstün olduğu algısı oluşturacak biçimde insanların güvenini kötüye kullanan** ya da **bilgi eksikliğini istismar eden** tanıtım ve bilgilendirme yapılamaz.
- ✗ Organ ve doku alınması ve verilmesine ilişkin her türlü reklam, tanıtım ve benzeri etkinlikler yapılamaz.

Sağlık Hizmetinde Tanıtım İhlalleri- Sınırlar Sempozyumu Kararlılık Bildirgesi'ne göre şunlar yasaktır:

- ✘ İnternet ortamında hasta bizzat muayene edilmeden yöneltile soruların yanıtlanması,
- ✘ Muayene edilmeksizin tedavi önerilerinde bulunulması,
- ✘ Bu yollarla hastaların belirli bir hekim veya sağlık kuruluşuna yönlendirilmesi yani aracılık faaliyeti yapmakta olan sitelere üye olunması.

TANITIM VE BİLGİLENDİRME GÖRSELLERİ NASIL TASARLANMALI?

Tedavinin etkilerini kıyaslayıcı ve talep oluşturan nitelikte **öncesi ve/veya sonrası** görsellerin bulunması yasaktır

Genel ahlaka, aykırı, kamu sağlığına tehdit oluşturan, kişi hak ve hürriyetlerini zedeleyen, hastanın özel ya da sosyal yaşamını istismar edici, **toplumu endişeye sevk edici veya yanıltıcı biçimde** görüntü ve ifadelere yer verilemez.

Açık rıza vermeyen hastanın görseli kullanılamaz.

Hasta, paylaşılacak görsel içeriği önceden görme hakkına sahiptir.

Açık rıza vermeyen hastalara, kendilerinden **alınacak bedellerde herhangi bir değişiklik olmayacağı**nın bilgisi ve güvencesi verilmelidir

Alınan izin karşılığında hastaya **herhangi bir ödeme ya da indirim yapılamaz, hediye verilemez.**

Kullanılacak video ve fotoğraflara ait ortamlar, kullanılan teknikler **gerçeğe aykırı olamaz.**
Yanıltıcı makyaj kullanılamaz.

Görsel içerikler üzerinde **teknolojik değişiklik** veya **düzeltilme** uygulanamaz. İçeriklerde **işlem tarihi ve görselin görüntülediği tarihin** belirtilmesi zorunludur.

Görsel içeriklere **yapılan hasta yorumları** veya **teşekkür ilanı** anlamına gelecek ifadeler paylaşılamaz.

Görsel içeriklere ait paylaşımların **tamamen yoruma kapatılması** zorunludur.

Ameliyat veya tıbbi girişim esnasında ve ameliyathanede hasta görüntüsü paylaşılamaz.

Yazılı, görsel basın, sosyal medya platformları, internet siteleri gibi mecralarda **sponsorlu olarak** ya da **ücret verilerek** yayımlanamaz.

Diğer sağlık kuruluşlarından **daha üstün veya daha iyi olduğu** izlenimini vermeye yönelik olarak **bölge, mekân, tıbbi cihaz, donanım, araç, gereç** veya personel yahut benzeri herhangi bir unsur ile ilgili görsel paylaşılamaz.

YÜKSEK RİSK İÇEREN DURUMLAR		RİSK İÇERMEYEN/ AZ RİSKLİ DURUMLAR	
✘	Danışmanlık faaliyetlerinin yanıltıcı, talep artırıcı, paniğe sevk edici ve hekimin kendini övücü tanıtımlar içermesi	✓	Hekimin sağlığı koruyucu ve geliştirici nitelik taşıyan bilgilendirmeler yapması,
✘	"Sonbahar kampanyamız hakkındaki detayları öğrenmek için yana kaydırın. Kampanyamız 1-30 Eylül 2022 tarihleri arasında geçerlidir" şeklinde ifade kullanmak	✓	Gerekli durumlarda, kişiye bir sağlık kuruluşuna fiziken müracaat etmesine yönelik öneride bulunulması
✘	Bakanlıktan izin almaksızın uzaktan sağlık hizmeti verilmesi	✓	Hastalıkların uzaktan yönetimi ve takibi için kişinin kan şekeri ve kan basıncı gibi klinik parametrelerin değerlendirilmesi, tedavi ve ilaç yönetiminin sağlanması
✘	Uzaktan sağlık hizmetini, Türkiye de meslek ifasına yetkili olmayan sağlık meslek mensubu tarafından sunulması	✓	Giyilebilir teknolojiler ve diğer tıbbi cihazlar ile sağlık hizmeti talep eden kişilerin sağlığının korunmasına yönelik gerekli tıbbi işlemlerin yürütülmesi
✘	Uzaktan sağlık hizmeti sunumu esnasında elde edilen kişisel verilerin, ilgili mevzuat haricinde işlenmesi ve aktarılması	✓	Hekim tarafından değerlendirilen kişiye, yine hekimi tarafından e-reçete ve e-rapor yazılması
✘	Uzaktan sağlık bilgi sisteminin amacı dışında kullanılması	✓	Şeker Hastalığı ile ilgili farkındalık yaratıcı bilgilendirme yapılması
✘	Sağlık tesisinin, sağlık hizmeti sunmaya yetkili olmadığı bir alanda uzaktan sağlık hizmeti sunması	✓	Uygulamanın indirileceği barkodun ve uygulamanın adının "uzaktan sağlık hizmeti verildiği" söylenerek paylaşılması
✘	"Sağlık Problemlerinizi kolayca çözün!" demek	✓	"Diyetisyen ve psikologlarımız uygulama üzerinden hizmet vermektedir" şeklinde bilgilendirme yapılması
✘	Hasta yorumlarına ve ameliyat esnasında ve ameliyathanede hasta görseline yer verilmesi	✓	"Sağlık profesyonellerine daha az efor sarf ederek, evinizden erişin" demek
✘	"Tedaviyi aldıktan sonra kısa sürede eski sağlığına kavuştun!" şeklinde ifade kullanmak	✓	Bir sağlık kuruluşunun "Jinekoloji Birimimiz Hizmete Açılmıştır" şeklinde bilgilendirme yapması,
✘	Hastaların öncesi ve sonrasına ait görüntülere yer verilmesi	✓	Sağlık kuruluşunun adına, telefon numarasına ve hizmet verdiği birimler ile bünyesindeki doktor isimlerine yer verilen bir billboard vasıtasıyla tanıtım yapılması
✘	"Hastamızın 10 günde böyle eşsiz bir gülümsemesi oldu. Değişimine şahit olmaktan, bu yolculukta ona eşlik etmekten mutluluk duyuyoruz. Randevu için iletişime geçebilirsiniz." şeklinde ifade kullanmak		
✘	"Tedavi edici yöntemler bu ağrıyı çektiğinize değmez..." şeklinde ifade kullanmak		
✘	"En iyi hemoroid tedavisi" şeklinde ifade kullanmak		
✘	"İleri venöz yetmezlik hastalıklarının tamamının tedavisi günümüzde ileri teknolojik kapalı operasyon sistemleriyle ve ileri teknolojik cihazlarla mümkün" şeklinde ifade kullanmak		
✘	"DAHA BEYAZ DAHA PARLAK", "Sağlıklı Dişler Parlak Gülüşler!", "Bu Yaz Dişleriniz Işıldasın!" şeklinde talep yaratıcı ifadeler kullanmak		
✘	"Tüm eklem ve kas ağrılarınız bize emanet" şeklinde ifade kullanmak		
✘	"Göze temas yok, bıçak ve kesi yok, lazerin ışığına bakmak yeterli, en güvenli yöntem" şeklinde ifade kullanmak		
✘	"Kariyer planlarınızı ertelemeyin! Polis, asker, bekçi olmak için No Touch Laser ile gözlüklerinizden kurtulabilirsiniz" şeklinde ifade kullanmak		
✘	"Herkesin güvante başvurup tedavi olabileceği bir kliniği" şeklinde ifade kullanmak		

Reklam Kurulu İstatistikleri

Reklam Kurulu tarafından yapılan incelemelerde, sağlık mevzuatında izin verilen **bilgilendirme sınırını aşarak “reklam” niteliğinde olduğu tespit edilen** ve **ticari bir görünüm yaratmak suretiyle tıbbi tedavi yöntemlerine talep yaratan içeriklere** yönelik 2023 ve 2024 yılında toplamda;

 Reklam Durdurma Cezası
234 adet

 Reklamın Durdurulması + İdari Para Cezası
70 adet

uygulanmasına karar verilmiştir. Söz konusu kararlarda ise genellikle talep yaratmaya yönelik olarak; **“Haydi gelin! Bu mucizeyi tadın”, “Hastalıkların tedavisinde kalıcı çözümlere ulaşmak için bize ulaşın”, “%50 SGK indirimi”, “Yenilikçi doktorlarımız ve üstün teknolojiye sahip modern cihazlarımız ile güzelliğinize estetik katmak için buradayız...”** gibi ifadelerin kullanılması Reklam Kurulu tarafından talep yaratan ifadeler olarak kabul edilmekte ve reklam sayılmaktadır.

BİLGİLENDİRME SINIRINI AŞAN VE TALEP YARATMAYA YÖNELİK “REKLAM” NİTELİĞİNDE OLDUĞU KABUL EDİLEN TANITIMLAR HAKKINDA REKLAM KURULU TARAFINDAN



2023 YILINDA TOPLAMDA 10.759.965 TL

2024 YILININ İLK ÇEYREĞİNDE 16.226.245 TL

İDARİ PARA CEZASI UYGULANDI.